Gemeente Amsterdam

Bezoekadres
President Kennedylaan 923
1079 MZ Amsterdam

Postbus 483
1000 AL Amsterdam
Telefoon 020 252 1440
amsterdam.nl

Retouradres: Postbus 483, 1000 AL Amsterdam

Rechtbank Amsterdam
Afdeling Publiekrecht teams Bestuursrecht
Postbus 75850
1070 AW Amsterdam

Datum	25 mei 2021
Ons kenmerk	JB.20.013453.001
Kenmerk	AMS 20 / 4552 BESLU
Behandeld door	xx
	x
Onderwerp	Het beroep van xx – verweerschrift

Edelachtbaar college,

In navolging van de relevante stukken doe ik u hierbij in tweevoud het verweerschrift toekomen.

Ten geleide
Op 11 en 17 april 2020 is door xx (hierna de stichting) en xx en anderen (hierna xx) verzocht de percelen Gabriel Metsustraat 2-4-6 aan te wijzen als gemeentelijk monument. Na onderzoek, het opstellen van een monumentenbeschrijving en op advies van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit (CRK) is op 23 april 2020 een vooraankondiging gestuurd waarna een voorbescherming gold. Na afweging van de daar voor- en tegen ingediende zienswijzen is het pand bij besluit van 17 juni 2020 aangewezen als monument. Op verzoek van bezwaarde is door het college ingestemd met rechtstreeks beroep. Het bezwaarschrift van 27 juli 2020 dient dan ook als beroepschrift te worden aangemerkt.

Gronden van beroep
Het beroep is –kort gezegd- gestoeld op de volgende gronden:

1. Het pand is in de jaren 2002-2004 bewust als orde 3 aangemerkt en niet als monument. Ook de commissie ruimtelijke kwaliteit heeft ondanks diverse bouwplannen voorheen nooit gemeend dat het pand als monument beoordeeld zou moeten worden en er is positief geadviseerd ten aanzien van de verbouwplannen;
2. Het aanwijzen van een pand als monument is een bevoegdheid van de gemeenteraad. Niet van het college;
3. Eiser bestrijdt de monumentale waarde van het pand.

Het college reageert als volgt op deze gronden.

Ten geleide
Voor zover eiser van mening is dat het uitsluitend een bevoegdheid is van de raad om panden als gemeentelijk monument aan te wijzen is dit niet juist. Uit artikel 3 van de Erfgoedverordening die is vastgesteld door de gemeenteraad (Gemeenteblad 2015, afd. 1, nr. 1388) blijkt dat dit een bevoegdheid van het college is. Deze bevoegdheid is op grond van het bevoegdhedenregister (onder E5) gemandateerd aan het dagelijks bestuur. In dit geval is het mandaat door het college teruggenomen. In ieder geval is het college dus wel degelijk bevoegd om het pand aan te wijzen.

Eiser refereert daarnaast aan diverse omgevingsvergunningen voor sloop/herbouw die vlak voor en/of hangende de aanwijzing zouden zijn vergund of aangevraagd en die nog niet onherroepelijk zouden zijn. Het college merkt voor de goede orde dat deze vergunningen geen betrekking hebben op het appartement van eiser. De werkzaamheden zien daar niet op en de vergunningen zijn ook niet door eiser aangevraagd. In zoverre kunnen deze omgevingsvergunningen in deze procedure dan ook geen rol spelen. Ten overvloede kan volledigheidshalve wel worden opgemerkt dat inmiddels met in achtneming van de monumentale status een, onherroepelijke, omgevingsvergunning is verleend waar de daarbij betrokken partijen zich in kunnen vinden.

Voor zover eiser deze omgevingsvergunningen aanhaalt omdat de welstandscommissie (CRK) daar in het verleden positief over heeft geadviseerd reageert het college daar als volgt op.

Achtergrond
In de jaren 2002-2004 zijn alle panden in het kader van de waarderingskaart voor de 19de eeuwse Ring beoordeeld. Dit was echter geen project om monumenten te selecteren maar om panden een orde te geven in het kader van welstand. Onderhavig pand is destijds inderdaad als orde 3 geregistreerd. De waardering is toen gemaakt met in het achterhoofd dat dit gebied als rijksbeschermd stadsgezicht zou worden aangewezen (zijnde beschermd tegen sloop). Dat is uiteindelijk niet gebeurd, maar dat neemt niet weg dat ook destijds behoud het uitgangspunt was. Cultuurhistorische waarden zijn toen niet meegewogen in de beoordeling. Zo is het feit dat Etty Hillesum op nummer 6 heeft gewoond niet betrokken bij de ordewaardering. Het pand is alleen op het exterieur beoordeeld zoals gebruikelijk is bij het opstellen van ordewaarderingen.

Dat de CRK (in dit geval een subcommissie van de CRK) zich bij de aanvraag voor een omgevingsvergunning voor een orde 3 pand ambtshalve steeds vooraf afvraagt of het pand niet als monument moet worden aangemerkt is niet juist. Een aanvraag wordt beoordeeld zoals deze is ingediend en binnen de kaders van die aanvraag, met inachtneming van het op dat moment geldende beleid en status van het pand. Evenmin kan gesteld worden dat een " positief" welstandadvies betekent dat de CRK geen bezwaren ziet of bedenkingen heeft. Indien het staande beleid bijvoorbeeld een opbouw toestaat, dan zijn dat de kaders waarbinnen de CRK adviseert. Dit echter terzijde. Dat de CRK in het verleden positief heeft geadviseerd over bepaalde bouwplannen voor het destijds orde 3 pand, conform het destijds daarvoor geldend beleid, brengt niet met zich mee dat het pand daardoor niet meer als monument aangewezen mag worden. Van "een draai" van de CRK/MenA is geen sprake. Dit brengt evenmin met zich mee dat sprake kan zijn van een

geslaagd beroep op het vertrouwensbeginsel. Immers daarmee is niet het vertrouwen gewekt dat het pand nooit als monument aangewezen kan of zal worden.

Het college dient een verzoek om aanwijzing objectief en op haar eigen merites en overeenkomstig het daarvoor geldende toetsingskader te beoordelen. Dat niet eerder een verzoek tot aanwijzing is gedaan maakt dat niet anders. Bovendien werd het pand niet eerder bedreigd door sloop. Een object of complex kan (op verzoek) als gemeentelijk monument worden aangewezen overeenkomstig het bepaalde in de Erfgoedverordening. Als het van algemeen belang is om ze voor de maatschappij te behouden vanwege de schoonheid, de betekenis voor de wetenschap of de cultuurhistorische waarde. Selectiecriteria zijn: architectonische, stedenbouwkundige en cultuurhistorische waarde, zeldzaamheid en gaafheid of herkenbaarheid. Dit is dus een ander toetsingskader dan de afweging die in het kader van aanvraag omgevingsvergunning wordt gemaakt.

Op grond van artikel 3 lid 2 van de Erfgoedverordening heeft het college naar aanleiding van het verzoek de subcommissie Aanwijzing monumenten van de CRK om een onafhankelijk advies gevraagd. Monumenten en Archeologie (MenA) heeft een monumentenbeschrijving opgesteld en heeft voornoemde subcommissie inhoudelijk over de monumentwaarden geadviseerd. MenA is dan ook een ambtelijke adviesorganisatie. De CRK adviseert over de monumentaanwijzing als dé onafhankelijke commissie bestaande uit vakinhoudelijke experts, in dit geval bouw- en architectuurhistorici, die in de Erfgoedverordening is genoemd als adviesorgaan van het bevoegd gezag. Zij maakt gebruik van de beschrijving en het advies van MenA maar geeft eigenstandig advies op basis van de criteria zoals geformuleerd in de Handleiding Aanwijzing Monumenten en zoals hiervoor samengevat. Aan de hand van de selectiecriteria, waaronder een beoordeling van de gelaagde cultuurhistorische waarden en met in achtneming dat het Museumplein e.o. geen rijksbeschermd stadsgezicht is geworden is het advies op het verzoek om aanwijzing uitgebracht. Het advies van de CRK is uitgebreid en helder en wordt onderschreven door diverse zienswijzen. De CRK adviseert dat en motiveert waarom het gebouw als monument aangewezen moet worden. Vanwege de stedenbouwkundige waarde als onderdeel van de representatieve gevelwand aan het Museumplein en de architectonische waarde van de zorgvuldig en rijk gedetailleerde gevels. Daarnaast vertegenwoordigt het ensemble cultuurhistorische waarde vanwege de in de gevel afleesbare typologie van een stalhouderij met bovenwoningen en de bewoningsgeschiedenis. Dat dit naar aanleiding van een verzoek om aanwijzing is geadviseerd doet niets af aan de inhoud en zorgvuldigheid van het advies. Dat er in de loop der jaren diverse veranderingen aan het pand hebben plaatsgevonden doet aan de waardering ook niet af. De monumentenbeschrijving is gedaan op basis van de bestaande waarde en MenA heeft dit dus in de waardering betrokken. Zo is in de beschrijving is een passage over de bouwgeschiedenis opgenomen.

<u>Monumentale waarde</u>
Eiser bestrijdt-kort gezegd- dat het pand van monumentale waarde is en zet kanttekeningen bij de monumentale beschrijving. Het college reageert als volgt, waarbij gemakshalve de kopjes van het beroepschrift worden aangehouden.

Materiele waarden. Vergroot bouwblok en veranderend straatbeeld.
Eiser doelt wat dit onderdeel betreft op de motivering zoals opgenomen in het besluit. Dit onderdeel van het besluit ziet op de afweging van de belangen wat betreft de sloop-herbouw vergunningen en de aanwijzing. Dit heeft zoals in de inleiding is toegelicht geen verband met het belang van de eiser en onderhavig beroep. Daarnaast ziet hetgeen eiser aanhaalt op het advies van de CRK in relatie tot de aangevraagde vergunningen. Zoals reeds toegelicht is dit een heel andere beoordelings- en toetsingskader een heeft dit geen relatie met de motivering en het advies om het pand als monument aan te wijzen. Het gaat hier om twee verschillende subcommissies van de CRK: Commissie 2 (voor aanvragen gelegen in de 19de eeuwse Ring en gordel '20-'40) toetst de bouwaanvragen op welstand, Commissie Aanwijzen Monumenten, toetst de aanvragen voor de monumentenstatus.

Erfgoedwaarden en cultuurhistorische waarden.
Het pand heeft volgens de monumentbeschrijving en volgens het positieve advies van de Commissie Aanwijzen Monumenten stedenbouwkundige waarde, architectonische waarde en hoge cultuurhistorische waarde. Daarmee voldoet het aan meerdere selectiecriteria om het aan te wijzen als gemeentelijk monument. De huidige materiële waarden zijn bovendien gekoppeld aan de hoge cultuurhistorische waarde in typologisch opzicht en qua bewoningsgeschiedenis.

Over de typologie van het koetshuis en Etty Hillesum kan het volgende gezegd worden.

Typologie Koetshuis
De voormalige koetshouderij met paardenstal, bedoeld voor de huishoudens van Zuid, is typologisch uniek in zijn soort. De waarde ligt in de evolutie die het pand heeft doorgemaakt en waar rudimentair nog elementen van over zijn. Dat het koetshuis niet volledig meer te herkennen is doet aan de waarde niet af. De typologie van een stalhouderij met bovenwoningen met grote gevelopeningen ter plaatse van de oorspronkelijke entree van de wagenstal links en de paardenstal rechts, dienstentrees en woningentrees is ondanks wijzigingen in de gevel nog duidelijk afleesbaar in de gevel. Het pand is vanwege de functie, ook later als autoshowroom, van belang als schakel in de mobiliteitsgeschiedenis van Amsterdam.

Etty Hillesum
Vooropgesteld, de bewoning door Etty Hillesum is niet de enige reden waarom het pand als monument is aangewezen. Dit blijkt duidelijk uit stukken. Wel maakt het een onderdeel uit van de cultuurhistorische waarden. De cultuurhistorische waarden liggen voor een deel in de materiële waarden namelijk de oorspronkelijk bouwsubstantie die ten tijde van de bewoning door Etty Hillesum al aanwezig was. Zo verwijst de nog aanwezige de gevel, als een versteende ' lieu de memoire' Naar Etty Hillesum en haar oorlogsdagboek en brieven. Het pand vormt, meer in het algemeen, naast de stedenbouwkundige en architectonische waarde die het los daarvan heeft, een herinnering aan de bewoning door Etty Hillesum.

<u>Belangenafweging</u>
Volgens vaste jurisprudentie van de Afdeling heeft het college beoordelingsvrijheid bij het bepalen van de monumentale waarde van een onroerende zaak en beleidsvrijheid bij de vraag of een als monument beoordeelde onroerende zaak als beschermd gemeentelijk monument wordt

aangewezen. Die vrijheid heeft haar begrenzing in de Erfgoedverordening en in de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Ter beoordeling staat of het college in redelijkheid, bij afweging van de betrokken belangen, tot de aanwijzing heeft kunnen komen. Ook hier geldt, volgens vaste jurisprudentie dat het college op het advies van de CRK mag afgaan, tenzij dit op onzorgvuldige wijze tot stand is gekomen of anderszins onjuist is. Dit is anders indien de aanvrager of een derde-belanghebbende een advies van een andere deskundig te achten persoon of instantie heeft overgelegd dan wel concrete aanknopingspunten voor twijfel aan de zorgvuldigheid van de totstandkoming van het advies, de begrijpelijkheid van de in het advies gevolgde redenering of het aansluiten van de conclusies daarop naar voren heeft gebracht. Hiervan is geen sprake. Het enkele feit dat eiser een andere mening is toegedaan dan in de monumentale beschrijving is opgenomen maakt dat niet dat het besluit onzorgvuldig tot stand is gekomen of dat het advies inhoudelijk onjuist is. Bovendien kan een welstandsnota criteria kan bevatten die zich naar hun aard beter lenen voor beoordeling door een deskundige dan voor beoordeling door een aanvrager of derde-belanghebbende[1]. Dit geldt volgens het college ook voor de beoordeling van een monumentenstatus. Daarnaast zijn alle ingediende zienswijzen mee genomen in de totstandkoming van het besluit en de belangen wat dat betreft afgewogen.

Resumerend
In de afgelopen twee decennia is veel onbeschermd erfgoed is gesloopt en de waardering voor het oorspronkelijke stadsbeeld in de vooroorlogse gebieden is toegenomen. De aanwijzing is volgens het college gerechtvaardigd. Het college is van mening dat besluit zorgvuldig, gemotiveerd, en met in achtneming van alle belangen tot stand is gekomen. De erfgoedwaarden dienen in dit geval te prevaleren.

Conclusie
Ik verzoek u het beroep ongegrond te verklaren en het bestreden besluit in stand te laten.

Met vriendelijke groet,

xx

Senior Jurist
Gemeente Amsterdam
Juridisch bureau

[1]NL:RVS:2020:950